

Yttrande över betänkandet av utredningen om en översyn av socionomexamen SOU 2025:27

Malmö universitet har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet *SOU 2025:27* och lämnar härmed följande remissvar.

Sammanfattning

Malmö universitet anser att utredningen ”En socionomutbildning i tiden” (SOU 2025:27) utgör ett relevant och angeläget initiativ som belyser socionomutbildningens och socionomprofessionens betydelse i ett samhälle präglad av förändring. Det är särskilt positivt att utredningen uppmärksammar det komplexa arbete som socionomer utför samt behovet av en gemensam kunskapsgrund i en bred, samverkande och samhällsbärande yrkesroll.

Universitetet delar ambitionen att stärka utbildningens kvalitet och relevans, och tillstyrker förslag som lyfter fram lagarbete, samverkan, ledarskap och planering som centrala färdighetsmål, liksom att sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet ska integreras i examensmålen.

Samtidigt riktar Malmö universitet kritik mot flera delar av utredningen. Socionomutbildningen är en generalistutbildning som ska förbereda studenter för ett brett spektrum av yrkesroller och det är av stor vikt att denna generalistiska karaktär bevaras. Universitetet avstyrker det föreslagna examensmålet om normbrytande beteende och ungdomskriminalitet, då det saknar stöd i gällande lagstiftning och riskerar att exkludera andra samhällsutmaningar. Ett sådant snävt fokus kan även leda till att andra problem som drabbar barn och unga under uppväxten, och påverkar deras livsvillkor, både nu och i framtiden, blir osynliggjorda.

Endast en begränsad andel socionomer arbetar direkt med ungdomskriminalitet. Socionomutbildningen bör utformas utifrån långsiktiga mål och inte styras av kortsiktiga politiska prioriteringar som enbart speglar enskilda uttryck för djupare samhällsutmaningar, såsom fattigdom och socialt utanförskap. Snävt formulerade examensmål kan dessutom hämma utbildningens förmåga att anpassa sig till framtida behov.

Mot bakgrund av utredningens betoning på vikten av vetenskaplig förankring framstår det som särskilt anmärkningsvärt att examensmålet om ett självständigt arbete om 15 högskolepoäng helt har utelämnats i förslaget till ändringar i högskoleförordningen (1993:100), bilaga 2, vilket redovisas i kapitel ett,

Författningsförslag. Både nuvarande och föreslagen lydelse redovisas, men examensarbetet har uteslutits utan motivering eller problematisering, och utan att dess betydelse för utbildningens vetenskapliga grund beaktats. Det självständiga arbetet utgör en central del av högre utbildning och är avgörande för att stärka den vetenskapliga grunden i professionsutbildningar som socionomprogrammet. Malmö universitet anser därför att examensmålet måste kvarstå för att värna utbildningens akademiska kvalitet och legitimitet.

Vad gäller juridik och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) anser Malmö universitet att både juridisk kompetens och handledd praktisk erfarenhet utgör viktiga och relevanta inslag i socionomutbildningen. Universitetet motsätter sig dock förslaget att göra 30 högskolepoäng i juridik respektive VFU obligatoriska. Ett sådant poängkrav innebär en detaljstyrning av utbildningens innehåll och utgör en inskränkning av lärosätets akademiska frihet. Det riskerar dessutom att minska betydelsen av andra centrala delar av utbildningen, då dessa kan komma att uppfattas som mindre relevanta. Förslaget strider även mot principerna i Bolognadeklarationen, där målstyrning – inte innehållsstyrning – är vägledande för hur högre utbildning ska planeras, genomföras och kvalitetssäkras. I stället föreslår universitetet att examensmålen justeras för att tydligare ange vilken kompetens som ska uppnås, snarare än att specificera omfattningen av enskilda kursmoment. Begreppet ”författningar” föreslås ersättas med ”rättskällor” för att bättre spegla juridisk metod och innebörden av ”relevant kunskap” bör förtydligas. Universitetet ifrågasätter även förslaget att utbildningsanordnare ska ansvara för yrkesintroduktion, då detta inte ryms inom uppdraget enligt nuvarande ansvarsfördelning mellan utbildning och arbetsliv.

Malmö universitet anser vidare att utredningens beskrivning av utbildningens koppling till yrkeslivet är otillräcklig och inte fullt ut speglar den mångfacetterade verklighet som socionomer verkar inom. För att utbildningen ska kunna möta både tidlösa och föränderliga samhällsutmaningar krävs examensmål som är elastiska och inkluderande, snarare än styrda av enskilda målgrupper eller politiska agendor. I detta sammanhang vill Malmö universitet framhålla behovet av en nationell struktur för vidareutbildning. Specialistutbildningar på avancerad nivå möjliggör professionell fördjupning och stärker både socionomprofessionens utveckling och välfärdens långsiktiga hållbarhet.

Universitetet anser även att utredningen tenderar att reducera socionomers yrkesfält till ett begränsat antal verksamhetsområden, med ett ensidigt fokus på individ- och familjeomsorg samt barn- och ungdomsvård. En sådan avgränsning riskerar att påverka examensmålen negativt och försvaga utbildningens generalistiska grund.

Nedan följer Malmö universitets ställningstaganden, följt av synpunkter av mer övergripande karaktär i kronologisk ordning relaterade till betänkandets struktur.

Ställningstaganden

Malmö universitet **tillstyrker** förslaget att examensmålet ”visa kunskap om områdets vetenskapliga grund” kompletteras med tillägget om kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen.

Malmö universitet **tillstyrker** att lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper lyfts fram som en förmåga.

Malmö universitet **tillstyrker** att ledning, planering och samordning inom området lyfts fram som en förmåga.

Malmö universitet **tillstyrker** att utredningen föreslår att regeringen tillsätter en ny utredning med uppdrag att utreda behovet av en förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå.

Malmö universitet **avstyrker** förslaget att införa ett examensmål med formuleringen ”kunskap om aktuella samhällsutmaningar inom området”. Samhällsutmaningar förändras över tid och examensmål bör vara elastiska, långsiktigt hållbara och tillräckligt generella för att omfatta både tidlösa och aktuella frågor. Socionomprogrammet behandlar båda dessa perspektiv, vilka hålls aktuella genom en forskande och ämneskunnig lärarkår. Utredningens snäva tolkning riskerar att begränsa utbildningens bredd och aktualitet.

Malmö universitet **avstyrker** den föreslagna omformuleringen av examensmålet som rör kunskap om och förståelse för barns behov och samhälls- och familjeförhållanden. Den detaljerade uppräknings av grupper och problemområden riskerar att fragmentisera målet och utesluta andra relevanta samhällsutmaningar som kan uppstå i framtiden. Socionomutbildningen måste förbereda studenter för ett brett yrkesfält och långsiktiga utmaningar. En generalistutbildning bör inte styras av tillfälliga politiska prioriteringar.

Malmö universitet **avstyrker** förslaget att införa ett examensmål med formuleringen ”kunskap om och förståelse för hur social utsatthet, normbrytande beteende och ungdomskriminalitet kan förebyggas och hur återfall i brott kan motverkas”. Begreppet ”normbrytande beteende” saknar förankring i relevant lagstiftning, vilket gör målet otydligt och ineffektivt samtidigt som det riskerar att osynliggöra andra allvarliga problem som drabbar barn och unga, och som bör betraktas som minst lika alarmerande.

Malmö universitet **avstyrker** förslaget att ändra examensmålet så att studenter inte längre ska kunna identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå. Trots att utredningen, exempelvis i kapitel fem, betonar behovet av kunskap om insatser på skilda nivåer, föreslås detta examensmål tas bort – vilket framstår som motsägelsefullt. Förmågan att utvärdera insatser är särskilt central i ljuset av den nya socialtjänstlagen och bör därför kvarstå som en integrerad del av socionomutbildningen.

Malmö universitet **avstyrker** förslagen om att specificera utbildning i juridik och handleddd verksamhetsförlagd utbildning om minst 30 högskolepoäng. Förslagen innebär en detaljstyrning som strider mot principerna för målstyrning enligt Bologna-deklarationen. Utredningen redovisar inte några hållbara argument för att frånga etablerade principer för akademisk målstyrning, vilket försvagar förslagets legitimitet.

Övriga förslag från Malmö universitet

I propositionen till den nya socialtjänstlagen (prop. 2024/25:89) betonas vikten av att utgå från individers behov och förutsättningar snarare än deras grupp-tillhörighet, i syfte att främja jämlikhet mellan grupper. Socionom-utbildningens mål bör spegla detta synsätt. Malmö universitet föreslår därför att begreppet *social utsatthet* i examensordningen kompletteras med *ekonomisk och socioekonomisk utsatthet*, för att tydligare synliggöra den socioekonomiska dimensionen av utsatthet. Detta är i linje med 2 kap. 1 § i den nya socialtjänstlagen, där målet är att främja individers ekonomiska och sociala trygghet. I en tid där överskuldssättning utgör ett växande samhällsproblem är det särskilt angeläget att betona vikten av ekonomisk trygghet i socionomutbildningens målformuleringar.

Malmö universitet föreslår att det *förebyggande sociala arbetet* bör ges en mer framträdande roll i utvecklingen av socionomutbildningen, särskilt med hänsyn till dess nära koppling till andra centrala områden såsom missbruk, psykisk ohälsa, familjeproblematik och social utsatthet. En sådan bredd skulle bättre spegla socionomers yrkesfält och bidra till en mer träffsäker och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning inom socialt arbete.

1 Författningsförslag

Utredningens förslag innebär en bred reformering av socionomprogrammet. Det framhålls att utbildningens generalistiska karaktär ska bevaras, men att tydligare ramar ska införas för programmets bärande delar. Syftet är att stärka förutsättningarna för progression i studenternas ämnesmässiga, professionella och vetenskapliga utveckling, samt att öka likvärdigheten mellan landets socionomutbildningar. Förslagen syftar även till att ge färdighetsträningen en mer framträdande roll i utbildningen.

Samtidigt väcker denna styrning betydande farhågor. De föreslagna ramarna riskerar att leda till en överdriven standardisering som begränsar lärosätenas möjligheter att anpassa utbildningen till lokala och regionala behov, samt till forskningens utveckling. Det finns en påtaglig risk att den akademiska friheten inskränks och att utbildningens generalistiska grund urholkas genom en alltför snäv definition av vad som ska betraktas som centralt innehåll. I stället för att främja kvalitet och likvärdighet kan detaljstyrningen komma att hämma pedagogisk och ämnesmässig innovation, vilket i förlängningen kan försvaga utbildningens relevans i ett föränderligt samhälle.

4 Socionomers arbete och utmaningar i socionomers arbete

Utredningen för fram flera viktiga samhällsutmaningar – såsom mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld, äldres livsvillkor och funktionsnedsattas rättigheter och föreslår att dessa ska ges en mer framträdande plats i socionomutbildningen. Det är i grunden positivt att dessa frågor uppmärksammas. Samtidigt präglas utredningen av en förenklad och snäv förståelse för vad socialt arbete innebär i praktiken. Socionom är en examenstitel, inte ett yrke. Det professionsfält som socionomer verkar inom är brett, heterogent och i ständig förändring. Att formulera examensmål utifrån ett begränsat urval av vad som för tillfället betraktas som ”aktuella” samhällsproblem riskerar att låsa utbildningen vid en viss tidpunkt, snarare än att rusta studenter med generiska och långsiktigt hållbara förmågor. Socialt arbete är inte statiskt – nya målgrupper och problemområden uppstår i takt med samhällsutvecklingen. Examensmål bör därför vara elastiska och möjliggöra anpassning till både tidlösa och föränderliga utmaningar.

I avsnitt 4.1 beskrivs socionomens arbetsmarknad i termer av ett brett professionsfält med höga krav på generalistkunskaper. Utredningen betonar återkommande att socionomyrket är komplext och att socionomer måste förvärva kompetens att möta ett stort antal olika klientgrupper samt samverka med ett stort antal aktörer. Malmö universitet instämmer i denna beskrivning av socionomernas arbetsområden och anser att det är positivt att socionomernas breda arbetsmarknad samt komplexiteten i de frågor de har att hantera lyfts fram. Mot den bakgrunden framstår det som paradoxalt när utredningen sedan betonar ett fåtal samhällsutmaningar, som därtill inte är nya, och framhåller just dessa som vitala för socionomyrket. Utredningens antagande att de samhällsutmaningar som lyfts fram skulle vara nya måste därför ifrågasättas.

Frågor som ungdomskriminalitet, äldres komplexa behov och livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning har länge varit centrala inom socialt arbete och behandlas redan inom socionomutbildningen – även om de inte uttrycks som explicita examensmål. Att utredningen föreslår proaktivitet i förhållande till dessa frågor framstår som motsägelsefullt, eftersom det rör sig om välkända och sedan länge etablerade teman inom socialt arbete. Därtill sker redan en kontinuerlig utveckling av utbildningens innehåll i takt med att forskningen fördjupas och breddas. I ljuset av den snabba samhällsutvecklingen och de komplexa utmaningar som socialt arbete står inför – såsom ökande psykisk ohälsa, segregation, våld i nära relationer och social utsatthet – är det avgörande att utbildningspolitiska reformer utgår från befintlig kunskap och erfarenhet, snarare än att omformulera redan identifierade behov. Det finns samtidigt många andra områden inom den sociala barnvården som är i behov av förstärkning, och det är oklart varför just detta ungdomskriminalitet lyfts fram som mer prioriterat än andra. Det framstår som om det snarare är konsekvenserna av ungdomskriminaliteten – och det faktum att problemen synliggörs och uppmärksammas i medier – som ligger till grund för

förslagen, snarare än barnens faktiska lidande. Detta riskerar att osynliggöra andra barns utsatthet och behov, som därmed framstår som mindre angelägna att åtgärda.

Utredningens förvåning över utbildningssystemets ”tröghet” att förändras tyder på bristande förståelse för högskolans regelverk. Det är inte ett tillkortakommande hos socionomprogrammet, utan en följd av Högskoleförordningens krav på rättssäkerhet och kvalitet. Vi vill också påpeka risken för att nya trögheter byggs in i systemet genom att enstaka samhällsutmaningar som för tillfället är i fokus, lyfts in som nya examensmål.

Utredningen redovisar flera brister i arbetsförhållanden och arbetsmiljö, men tenderar samtidigt att förlägga ansvaret för socionomers otillfredsställande arbetsvillkor och höga personalomsättning till utbildningen. Detta innebär en missvisande ansvarsförskjutning från arbetsgivare och strukturella faktorer till lärosätena. Den osäkerhet som nyutexaminerade kan uppleva i början av yrkeslivet är inte unik för yrkesgruppen, utan förekommer även inom andra professioner där introduktion och handledning är avgörande. Det är ytterst arbetsgivarens ansvar att säkerställa hållbara och rimliga arbetsvillkor – inte utbildningens.

Utredningens starka fokus på juridik som socionomens huvudsakliga arbetsredskap är också problematiskt. Juridisk kunskap är viktig, särskilt inom myndighetsutövning, men socialt arbete är i grunden ett relationellt och tillitsbaserat arbete. Kommunikation, bemötande och etisk medvetenhet är minst lika centrala. Att reducera socionomens roll till en juridisk funktion är att förminska yrkets komplexitet.

Det är positivt att utredningen belyser olika problemområden, men Malmö universitet efterlyser mer välgrundade och underbyggda påståenden. Ofta saknas referenser till framförda påståenden (se ex. sid. 130–131) vilket ger intryck av att delar av utredningen bygger mer på antaganden än på evidens. För en statlig utredning är detta särskilt problematiskt, då den bör vila på ett gediget faktaunderlag.

Sammantaget riskerar utredningens förslag att leda till en mer byråkratisk och mindre flexibel utbildning, snarare än att stärka socionomens förmåga att möta ett komplext och föränderligt samhälle

5 Ungdomsbrottslighet, sociala insatser och straffrättsliga reaktioner

Kapitel fem i utredningen syftar till att motivera ett nytt examensmål i socionomutbildningen, där studenten ska kunna ”visa kunskap om aktuella samhällsutmaningar inom området [...] visa kunskap om och förståelse för hur social utsatthet, normbrytande beteende och ungdomskriminalitet kan förebyggas och hur återfall i brott kan motverkas.”

Malmö universitet delar uppfattningen att kunskap om kriminalitetens orsaker, mönster och om hur insatser bör utformas i arbetet med unga i riskzon, liksom

förståelse för det förebyggande arbetets betydelse, är viktiga kompetensområden för socionomer. Dessa teman behandlas redan inom flera kursmoment och är särskilt relevanta för yrkesutövning inom socialt arbete med unga i utsatthet och i samverkan med rättsväsendet. Vidare delas utredningens oro över att allt yngre individer involveras i grov kriminalitet och ser behovet av fördjupad kunskap om förebyggande arbete. Dock är ungdomskriminalitet endast ett av många områden inom det breda fält där socionomer är verksamma. Kriminalitet förekommer även bland vuxna, äldre och personer med funktionsnedsättning, vilket motiverar en bredare ansats och en mer inkluderande förståelse. Ett vidare begrepp, såsom kriminalitet i stort, skulle ge ett mer heltäckande och långsiktigt relevant kunskapsinnehåll, där ungdomskriminalitet utgör en del. Därtill varierar socionomers arbete med ungdomskriminalitet avsevärt beroende på geografisk kontext. Även om gängrelaterad kriminalitet har spridit sig till mindre orter, präglas förutsättningarna för det sociala arbetet av lokala behov, resurser och samverkansstrukturer. Ett alltför enhetligt eller snävt definierat examensmål riskerar därför att förbise den komplexitet och variation som kännetecknar socionomers yrkesutövning i olika delar av landet.

I utredningen (s. 223) anges att socialtjänsten, sedan barnrättskonventionen blev lag, behöver förhålla sig till ”ytterligare ett rättsområde”. Detta är missvisande, då Sverige har varit folkrättsligt bundet av konventionen sedan ratificeringen för över tre decennier sedan. Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 24 (2019) innebär visserligen en fördjupad tolkning, men bygger på redan etablerade principer. Utredningens formulering att ”barn skiljer sig åt från vuxna i sin fysiska och psykiska utveckling...” (s. 222) är i det närmaste ordagrant hämtad från Barnrättskommitténs kommentar nr 24 (2019, punkt 2) men tillskrivs i stället Kaldal och Tärnfalk (2017). Sådan felaktig eller missvisande källhänvisning riskerar att undergräva utredningens trovärdighet.

Malmö universitet ser med viss oro på att utredningens ursprungliga direktiv (dir. 2023:121), med sitt snäva fokus på unga i kriminalitet, i hög grad har påverkat analys och slutsatser – även efter det att uppdraget breddats (dir. 2024:32) till att omfatta en mer övergripande översyn av socionomexamen. En utveckling av examensmålen bör utgå från hela det fält där socionomer är verksamma, inte från enskilda målgrupper eller samhällsproblem som för tillfället är föremål för debatt.

Utredningens användning av begreppet normbrytande beteende är dessutom problematisk, då det är vagt definierat och riskerar att leda till otydliga målformuleringar. Normbrytande beteende kan inbegripa många olika typer av beteenden, även sådana som inte kopplas till kriminalitet. Det är också just en normerande syn på pojkar och flickor som ofta lett till olika villkor inom barnavården, där olika rättsliga normer baserade på kön har gällt vid beslut om LVU. Svenska barnavårdsforskare har länge påpekat att antalet omhändertaganden av ungdomar över tolv år ökade kraftigt under 1990-talet, till följd av en hårdare attityd mot ungdomsbrottslighet. Detta visar att fenomenet inte är nytt, samtidigt som klass som samhällselig skillnadsmarkör tonas ned till förmån för

bostadsområden—trots att klass i relation till etnicitet har identifierats som en central faktor för kriminalitet. Kapitlet i sin helhet framstår som tematiskt spretigt, med flera parallella perspektiv som saknar tydlig avgränsning, analytisk fördjupning och direkt koppling till utredningens förslag.

I avsnittet görs heller ingen tydlig åtskillnad mellan vad som avses med förebyggande insatser och vad som faktiskt snarare är återfallspreventiva insatser. Förebyggande arbete kan inte bedrivas enkom av socionomer utan är avhängigt av vad som görs inom skola, fritidshem, barnvårdscentraler och andra institutioner där barn vistas och har kontakt med professionella. Malmö universitet instämmer i att skolkuratorer behöver adekvat utbildning för att kunna samtala med och stödja barn och föräldrar i riskzonen för kriminella miljöer. Samtidigt betonar universitetet att det är för snävt att enbart fokusera på ungdomskriminalitet. Skolkuratorer ska verka förebyggande och främjande på individ-, grupp- och organisationsnivå, och måste därför ha kunskap om olika riskfaktorer och särskilda behov som påverkar barn i utsatta situationer – särskilt i skolmiljön. Det innefattar exempelvis mobbning, gruppträck, stigmatisering samt neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och andra diagnoser. Skolkuratorer behöver även kunna identifiera tecken på våld, beroendeproblematik och psykisk ohälsa i familjen, samt andra faktorer som kan innebära att barn far illa.

Sammanfattningsvis råder en ambivalens. Det finns goda skäl att stärka socionomers kunskap om kriminalitet, förebyggande och återfallsbrytande arbete, men det är inte genom ett nytt, specifikt examensmål som detta är möjligt eller lämpligt att genomföra. I stället efterfrågas en bredare och mer integrerad förståelse för kriminalitetens orsaker och uttryck, samt en tydligare koppling till socionomens roll i det förebyggande arbetet, i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen.

6 Utredningens förslag och överväganden samt konsekvenser av utredningens förslag

För socionomer är förståelse en grundläggande förutsättning för att kunna utöva sitt yrke på ett professionellt och etiskt sätt. I yrkesutövningen handlar det inte enbart om att kunna förklara människors situationer utifrån teorier eller modeller, utan om att faktiskt förstå dem – att lyssna, tolka och sätta sig in i deras perspektiv och livsvillkor. Denna typ av förståelse är central i ett relationellt yrke som bygger på tillit. Trots detta har utredningen på flera ställen tonat ned eller helt utelämnat begreppet förståelse, vilket riskerar att försvaga utbildningens koppling till yrkets kärna. Det är därför avgörande att förståelse fortsätter att ingå som en tydlig och integrerad del av socionomutbildningen.

Även förmågan att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå är avgörande för socionomers yrkesutövning. Dessa kompetenser säkerställer att socionomer kan möta komplexa samhällsutmaningar och fatta välgrundade beslut som främjar social hållbarhet. Särskilt viktig är förmågan att utvärdera insatser, då den nya socialtjänstlagen ställer krav på

kunskapsbaserad verksamhet och ger kommunerna befogenhet att besluta om insatser utan individuell behovsprövning. I en sådan kontext blir systematisk analys och utvärdering en nyckelkomponent för att säkerställa att insatser är effektiva och relevanta. Att socionomer utvecklar och tillämpar dessa färdigheter är nödvändigt för att de ska kunna utföra ett professionellt och evidensbaserat socialt arbete.

Malmö universitet ställer sig positivt till de områden utredningen identifierar som relevanta för utbildningen, men är kritisk till att vissa specifika målgrupper och arbetsområden inkluderas i examensmålen, vilket riskerar att exkludera andra. Dessutom drar utredningen delvis förhastade slutsatser om utbildningens innehåll genom att fokusera enbart på kursutbudet snarare än kursinnehåll. Till exempel behandlas våld i nära relationer inom socionomprogrammet i Malmö, även om ingen specifik kurs erbjuds.

Malmö universitet välkomnar att utredningen betonar vikten av vetenskapligt förankrat arbete. Samtidigt vill vi poängtera att forskning inom socialt arbete kontinuerligt utvecklas, vilket inte bara ställer krav på grundutbildningen utan även på vidareutbildning och specialisering. Utredningen framhåller (s. 249) att nyutexaminerade bör kunna föra vetenskapligt grundade diskussioner på sina arbetsplatser, vilket delvis ligger utanför utbildningens ansvar. Här krävs också att arbetsgivare skapar förutsättningar för att ta del av och använda forskningsresultat.

Mot bakgrund av utredningens betoning på vikten av vetenskapligt förankrat arbete framstår det som särskilt anmärkningsvärt att kravet på ett självständigt examensarbete om 15 högskolepoäng har utelämnats i utredningens förslag (se kapitel ett, "Författningsförslag"). Ett examensarbete utgör en central del av högre utbildning och är särskilt viktigt inom professionsutbildningar som socionomprogrammet. Genom examensarbetet ges studenterna möjlighet att fördjupa sina kunskaper, tillämpa vetenskapliga metoder och kritiskt granska sociala fenomen i relation till yrkespraktiken. Det är också en viktig del i att utveckla den vetenskapliga förankringen i yrkesrollen. Att utelämna detta krav avviker från etablerad praxis för yrkesexamina av motsvarande omfattning och riskerar att försvaga utbildningens akademiska kvalitet och legitimitet. Malmö universitet anser därför att examensarbetet fortsatt ska vara ett obligatoriskt inslag i socionomutbildningen.

Utredningen framhåller ett glapp mellan utbildningen och socionomers yrkesverklighet som måste överbryggas. Malmö universitet välkomnar att övergången till yrkeslivet uppmärksammas och ser behovet av stöd vid inträdet på arbetsmarknaden, men betonar att arbetsgivare har ansvar för att introducera nya medarbetare i deras arbetsuppgifter. För en stabil övergång från utbildning till yrkesliv krävs strukturerade insatser som stärker socionomers kompetensutveckling och professionella roll. Socionomers arbetsmarknad präglas av stor variation med olika verksamheter, uppgifter och målgrupper, vilket gör det svårt att täcka alla introduktionsbehov inom en 3,5-årig generalistutbildning. Malmö universitet ifrågasätter därför utredningens föreslagna åtgärder för att minska klyftan mellan

utbildning och arbetsliv och anser att arbetsgivarens ansvar bör lyftas fram tydligare. Många yrkesgrupper med bred utbildning har etablerade introduktionsprogram som ger nyutexaminerade teoretiska och praktiska färdigheter inför yrkeslivet. Inom hälso- och sjukvården används exempelvis AT- eller Bastjänstgöring som en modell för handledd och strukturerad introduktion. Liknande modeller kan vara värdefulla även inom socialt arbete för att ge nyutexaminerade socionomer rätt förutsättningar att hantera komplexa sociala frågor.

Utredningens presentation av förändringarna i examensmålen lämnar mer att önska vad gäller tydlighet och överskådlighet. En övergripande sammanställning där varje förändring sätts i sitt sammanhang och motiveras på ett transparent sätt hade varit värdefull. En sådan struktur hade underlättat granskningen och bidragit till en mer effektiv bedömning av utredningens innehåll.

Sammanfattningsvis anser Malmö universitet att utredningens förslag riskerar att försvaga socionomutbildningens kvalitet och relevans genom otydliga mål och snäva fokusområden. Som en generalistutbildning som förbereder för ett stort antal yrkesroller kräver socionomprogrammet breda och vetenskapligt förankrade ramar – inte detaljstyrning som begränsar utbildningens anpassningsförmåga till skiftande samhällsutmaningar och lokala förutsättningar.

Beslut

Rektor beslutar att ställa sig bakom detta yttrande. Beslut i detta ärende har fattats av rektor Mia Rönnmar efter föredragning av prefekt Maria Hjortsjö. Närvarande vid beslut finns i särskild förteckning

Expedieras

DL-Mau-Beslut